

KÖZMŰVELŐDÉS

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS SZÉPIRODALMI KATHOLIKUS HETILAP.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
GYULAFEHÉRVÁR (VÁR)
Telefon szám 16.

Felelős szerkesztő: SOÓTHY GYULA.
LAPTULAJDONOS
AZ ERDÉLYI RÓM. KATH. IRODALMI TÁRSULAT

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre ————— 8 kor.
Félévre ————— 4 „
Negyedévre ————— 2 „
MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON.

Főpásztori intelm a nagybőjt idejére.

I.
Krisztusban szeretett Híveim!

Bevezetés.

Az általános vízőzön világ-katasztrófája óta ha volt ok valaha arra, hogy az emberiség a mindenség Ura előtt porba omolva irgalomért esdjen; ha valaha volt ok arra, hogy „reszkessenek a föld minden lakói”¹⁾, amidőn látják, miként „támad nemzet nemzet ellen és ország ország ellen és nagy földindulás helyenkint és dögvész, éhség és retentő tünetnyek az égből;”²⁾ ha szóról-szóra teljesül: „elárultatok pedig születeiktől és atyátok fiaitól, rokonaitoktól, barátaitoktól és halálra is vitetnek majd közületek”³⁾: akkor a hat hónap óta dúló világháború borzalmai között fehetetlen fel nem ismernünk, hogy „az Úr napja jő” előtte emészto tűz, utána égető láng, előtte gyönyörűség kertje a föld, utána kietlen pusztaság, rombolás, hogy kő kövön ne hagyassék „és nincs, ki elfusson előre”, „mert nagy az Úr napja és igen retentenes;”⁴⁾ akkor nem lehet elcsendesíteni lelkünkben az isteni hangos szózatot: „megtudjátok, hogy én vagyok a ti Uratok Istenetek és nincs több.”⁵⁾

Vakmerően elbizakodó volna, ki e jelenségek közül, midőn mindenfelől megdöbentő vad sikoltás riad, nem venné észre, hogy az isteni kéz megmozdult talpunk alatt; önámító volna, ki e viharok láttára Jónásként viselkednék s nem érezné, hogy az a gyöngéd, békén tűró isteni kéz, amin eddig oly csendesen aludtunk, megvárta erős újjait; az örök halál álmát aludná, ki a földiekhez tapadva nem hallaná a hívó szózatot: „föl a magasba a szédült fejekkel” s elnémitani óhajtáná azt az erős hangot, mely ágyúk bömbölését, jalkiáltások özönét túlharsogva „mondani akar valami nagyot.”

A kevély is imádkozik.

Egyesek hallják a hangot. A kevély, ki egy hosszú önfeledt életen át hangoztatta szívében: „nincs Isten,”⁶⁾ ma annak is imádság szakad fel lelkében: oltalmaz, segíts, ne hagyj Istenem. A torzsalkodó hazafiak, kik békés vitatkozásokban kést mártottak volna egymás szívébe, most egymás szívére borultak. A sokat panaszkodó hazátlanok most abban versenyeznek, melyik szereti jobban a hazát. Az összes pedig vágyavágyja, hogy tartozását hazája iránt lerója; s nem fukarkodik most életével, vérével. Mindezek a veszély-szülte kö-

telességek, a hazafüti szív kilendülései. S mint ilyenek, dicséretesek.

A szerető szív találekonyága.

Mások pedig a megszámlálhatatlan földi szenvedést szemlélve, a sebesült nyomorékok, súlyos betegek, atyátlan árvák, zokogó özvegyek jalkiáltásait hallva, a szerető szív minden találekonyóságával odahatnak, hogy enyhüljön a fájdalom, kevesbedjék a jaj; sokan pedig józanabb gazdálkodással megtakarított filléreiket s élelmiszereiket megosztják a nyomorral küzdőkkel. Mind szép vonásai a szerető, áldozatos szívnek.

De az isteni erős hang mást akar mondani. Valami nagyot, mélységeset, melyek mélyreható átváltozásokat, maradandó elhatározásokat váltanak ki bennünk. Megengedte Isten a háború csapásait s az ezt kíséző sok nyomort, hogy íceszelműnk, megnyiljanak lelki szemünk és lássuk azt, mit eddig belátni nem akartunk.

Rosszak vagyunk.

Kutatjuk nagyon, hogy ki okozta ezen rettenetes világháborút és kicsoda annyi életnek, egészségnek, atyának, férjnek, gyermeknek, földi jólétnek megsemmisítője, gyilkosa? . . . és nem akarjuk bánatteljes szívvel bevallani, hogy már régen megérdemeljük ezen sújtó csapá-

A SEBESÜLT.

Harcéri jelenet. Irta: T. Kovács H., előadásra átdolgozta: Záknoffy Antalné.

SZEREPLŐK:

Csató Gyula sebesült.
Mária személyesítője.
3 kis angyal.
Orvos.
Ápolónő.
2 szanitéz katona.

Szin: harcér, sebesültek, halottak, felszerelések, fegyverek fekszenek rendetlenül szerteszét. Harci láрма, zugás, kardcsattogás hallszik. Távoli riadó, dobpergés, lödöbögés, mindig távolabbról, míg végre egészen elhal.

I. JELENET.

Csató Gyula (ott fekszik a halottak közt, ájulásból magához tér.) Aludtam? . . . Ót nap óta először! Ah mily jól esett az álom! (Nyujtózodni próbál, feljajdul, karjá-

hoz kap) Dehát mi ez? Igaz . . . hisz én megsebesültem, jaj, a lábam is! . . . Istenem, itt vérzek el a haremzón . . . Segítség! . . . Segítség! Nem hallja senki! . . . Istenem légy irgalmas szegény lelkemnek! . . . Oh mily retentő harc volt . . . de nehányat előre küldtem a másvilágra . . . én is megyek nemsokára . . . (Félkarra emelkedik, jajgatások között, körülnéz, meglepetve ismer egy társára, fájdalommal kiált fel.) A szép fekete fiú! Itt vagy te is, te drága bajtárs, a kinek fájdalmas, szomorú, szép nótáit oly keserves nekibúsulással hallgattuk, mikor elült a harci zaj . . . Mily gyönyörű, lágy melegengésű hangod volt, mint valami szívremegtető muzsika! S most? . . . Most fennt énekelsz az angyaloknak . . . és vársz . . . reám . . . jösz, előmbe . . . (Keresve néz előre) Oh mily messzi . . . ott a hegyoldalon rohannak bajtársaim . . . hullanak a menekülő kozákok . . . (kiált) rajta . . . rajta . . . (feljajdul) miért nem kergethetem én is a kozákokat tovább . . . (visszahanyatlik, sir) . . . (Feleszmél, kiált) Segítség! . . . Szanité-

szek! . . . Segítség! . . . A vérem csak foly . . . csak foly . . . az életem! Csak valahogy elbirnám állítani a vérzést! . . . Megpróbálok . . . (nagy kinok közt felül, kötszert vesz elő, nagy nehezen elkötözi a lábát, vattával fojtja el karján a vérzést, eközben: mintha mind újabb és újabb szuronyok járnak át testemet . . . jaj . . . erőm elhagy (gyöngülő hangon) végem van . . . (alig hallhatólag) segítség! (Aléltan hátrahanyatlik.) (Ekkor halk ének hallszik. „Mi piroslik ott a sikon távolban . . . stb.) (A második versszaknál lázálomban beszél.) Dalolj, dalolj kedves bajtárs, próbálgasd, elmaradt . . . sirón fájdalmas hatyudalodat . . . melyben örök búcsút veszel a léttől . . . a küzködésektől, örömtől . . . és édes, gyönyörű boldogságoktól . . . (Az ének mind távolodik, a harmadik versszak után megzárkodik, fejét felemeli, szét néz . . . csodálkozva): Hát még élek? . . . Csakugyan élek? (Halkan kiált.) Segítség! (Visszahanyatlik s mintha látomása volna, csendesen beszél.) Oh, te szerény, csendesen mosolgo

Oberbauer A. utóda

Budapest, IV. Váci-utca 41.

A legjobb hírnévnek örvendő és legrégebbi egyházi szerek, ruhák, zászlók. stb. gyára. — Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

sokat. Rosszak vagyunk; már régóta a pogányság felé hajlunk; Istent és parancsait teljesen elhagytuk. A béke idején hidegek és érzéketlenek voltunk vallásunk iránt — s most sokoldalú csapások keltenek bennünk ezerféle sajgó érzelmet: keményszívűek voltunk a szegény- és szenvedők iránt — s most az ég madarai és a föld férgei táplálkoznak elesett kedveltjeink húsából: a szülők sokat vétkeztek a gyermekek élete ellen, vétkes módon cselekedve, hogy ne legyen — s legalább sok gyermek ne legyen — s most elvitték s elesetek a nehéz gonddal felnevelt gyermekek; nem becsülték hitves hűséggel a család boldogságán fáradó férjet — s most gyászolják az özvegyek az elveszett boldogságot; nem becsülték, nagyon sokszor szomorították a gyermekek az élelemszerzésben gondok közt megszüült édesatyát — s most szomorúan gyászolják a holtat. Terhes hadiadó és éhínséggel fenyegető drágaság ejt rémületbe minket — mert hiúságokra, bűnös örömköre vétkeken pazaroltuk pénzünk; romokba lötték sok helyt a leggyönyörűbb templomokat és lerontották az oltárokat — mert a hívek botránnyosan viselkedtek Isten házában, megszenstelenítették a vasár- és ünnepeket, elhanyagolták a szentségeket, otthagyták az oltárokat . . . Sírás, panasz, fájdalom mindenütt.

A főpásztor részvéte.

S mert mélységes részvétellel kísérem fájdalmaitokat, ezért kerestem fel aggódó gondoskodással a közelebbi múlt időkben is egyházmegyémmel nagyon sok hitközséget, hogy megszomorodott szíveteket szívem szeretetével megvizsgáltam s lelkem erős hitével Istenbe kapcsoljam.

Ez indít most is arra, hogy elétek tárjam a reánk nehezedett sok csapásban az igazságos Isten jószágos szeretetét s feltárjam előttetek: miként fordítsuk javunkra a beköszöntött bűnbánat idejét. Mert A) sok mindenre tanít és B) sok kötelességet ír elő.

A bűnbánat ideje sok mindenre tanít.

A) Addig hangoztattuk: „békesség és bátorság!” — nincs mitől tartani, nincs semmi veszély, míg „hirtelen ránk szakadt a veszedelem”, a béke elszállott a világról. „Pogányok jöttek, Uram, örökségedbe, megfertőztették szent templomodat, öröknyóvá tették azt”) és „nagy szorongatás a földön és harag e népen” és nagyon sokan „elhullanak a fegyver éle által”). S azóta a hadbavonult milliók így sóhajtanak fel: „Istenem! kezeidben az én sorsom; nents meg engem ellenségeim kezéből s ne szegyenüljek meg, mert segítségül hivatlak tégedet”¹⁰). Az özvegygé vált hitvesek összekulcsolt kezekkel így kiáltanak fel: „megzavarodott a búsulásban szemem, lelkem és testem”. A kenyérkereső gyermeket sirató elaggott szülők e jajszóra fakadnak: „erőm az inségben elgyengült és csontjaim megrendültek, Uram! táplálni fogsz-e engem?”¹¹) Az oltalmazó édesatyát hazaváró gyermek így sír: „Légy velem oltalmazó Istenem és táplálj engem”¹²). Az üldözött hajléktalan rimánkodik: „siess, hogy kiragadj engem, szabadíts meg engem s légy menedékházam nekem”¹³). Az ezeryi sok hörgő haldokló elhaló szava: „Irgalmas Istenem! kezeidbe ajánlom lelkem; megváltottál engem Uram, igazságnak Istenem.”¹⁴) A látogatások csapása alatt lesújtott emberiség így zokog: „megéremeltük; mert vétkezünk és gonoszul cselekedtünk, eltávoztál tőled, és vétkezünk mindenkiben; parancsaidat nem hallgattuk, nem tartottuk meg, és nem cselekedtünk úgy, hogy jól legyen dolgunk”¹⁵); „vétkezünk, nem engedelmestünk szolgáidnak, kik a te nevedben szólottak”¹⁶). Figyelmeztettek: „Ébren legyetek, minden időben imádkozván, hogy méltók lehessetek elkerülni mindezeket, amik bekövetkeztek”¹⁷). Az igazságos Isten sújtó kezét felismerő lelkek pedig ekként epednek: Emberek! „szeressétek az Urat, mert igazságot keres az Úr” „Uram! hallgass meg

imádságom szavát s add meg a te édeséged sokaságát, melyet föntartottál a téged félőknek „kik benned bíznak”¹⁸); mert „mindazt, miket ránk hoztál, igaz itélettel cselekedtet”; de „kérünk ne vond el tőlünk irgalmasságodat”¹⁹).

Isten engedte meg a háborút.

Különböző okokból s ilyen különböző változatban keletkezett hang mind az égre hat fel, Istent keres, Őutánna kiált. S méltán fordul mindenki a Mindenhatóhoz. Mert nem az isteni Gondviselés ellenére történt e világ-megindulás. Isten engedte meg, hogy emberi teremtmények, kiknek minden gondolatuk csak a földi dolgok felé irányul — kik az anyagiakhoz tapadt, alacsony szenvedélyükben megelégedtek az egymás iránt való kölcsönös szeretetről is — kölcsönös pusztításokkal büntessék egymást s így kényszerítse ember embertársát, hogy az örök Isten hatalmas karja alatt meghajoljanak!

A hatalmas isteni kéz tehát e világra szóló látogatásával — amelynél borzalmasabbat és gyászosabbat az emberiség századi eddig még sohasem látta — arra tanít, hogy kivált a megváltás szent művének emléknapij alatt, mely telve van a bűnös emberiségért hozott áldozatokkal, virrasztásokkal, fohász könyvekkel s az ártatlan Bárány vérhullatásával; merüljünk el e szeretet tengerébe s kérdjük tőle: „add tudtomra nekem Uram az én végeimet, és napjaim száma mennyi, hogy tudjam, mi hijával vagyok?”²⁰)

Mert tudom, hogy „Te parancsoltad rendeléseidet fölöttem megtartani”²¹). Pedig mily sokszor „vétkezünk, igazságtalanul cselekedtünk, gonoszokat tettünk;”²²) a jólétben felülváldottak, a megpróbáltatások között zúgolódnak voltunk; lelkünkkel nem törődünk, egyházzal, vallással szemben gúnyolódók voltunk; önzők, embertársinkkal szemben szeretetlenek; mindent csak a földiekért tettünk. Pedig az egyház oly anyai szeretettel hívott fel imái-

kis budai ház! . . . A muskátlis, nyitott ablakok mögött fehér csipkefüggönyök lengnek . . . habos, hullámzó menyasszonyi fátyolként borlnak a rózsásan piruló arcockára . . . és lefolynak édes . . . titokrejti pataként a vékonyka . . . sugár kis alakon . . . Arankám . . . édes kis menyasszonyom . . . jövök . . . jövök az esküvőre . . . várj . . . (Még hallkabbán, lágyan). Te illatos, jászminvirágos kis udvar! . . . A padoeska az öreg diófa alatt . . . Langyos, nyári alkonyat . . . búcsúzás . . . a viszontlátásra, itt lent, vagy fenn a menyországban . . . (Sóhaj) Igen . . . Most már a menyországban . . . Egy hét . . . talán egy hónap múlva egy hír szalad végig a budai csöndes kis utcán . . . Csató Gyula, az északi haretéren hősi halált halt . . . (Kitörő fájdalommal) És akkor kiesztan az ablak, amely mögött menyasszonyi fátyolként leng a fehér habos csipkefüggöny, elsápad a rózsásan piruló arcoeska, amely hajdan . . . hónapokkal ezelőtt oly édes melegséggel fordult felém . . . az édes szemekből gyöngyökként peregnék, a könnyek, midőn felsikolt: „Oh édes Szűz Anyám! (A mint kiejti, hirtelen emlékezés rázza fel) Egészen meg-

fedkeztem róla . . . egy kép . . . A boldogságos Szűz Anya . . . Gyöngye fehér kis keze megszorította az enyémet és síró remegéssel figyelmeztettek újra, meg újra a halvány ajkák: „Ha veszély környezi, zorítsa ajkához e képet! Segíteni fog, oh én tudom, hogy segíteni fog!” . . . Igen . . . a kép! . . . a kép! . . . a kép (Közben izgalommal gombolja ki kabátját) . . . Itt van a szívem fölött, amint Aranka kívánta . . . (Kinosan feljajdul) Jaj, hogyan égnek, sajognak, gyötörnek e rettenetes sebek . . . De a kép megvan! (Megcsókolja, felemeli a képet s teljes szívből sóhajta) Szűz Anyám segíts!

II. JELENET.

Pár perc múlva világosság támad, szemben a sebesülttel megjelenik egy kis angyal, mint vezető, utána 2 kissebb, kik virágot hirtének a boldogs. Szűz lábai elé, ki megjelenik és így vonulnak a sebesült felé, az anyalkák a fejéhez állnak, Mária áldólag kiterjeszti kezét a sebesült fölött, aztán imára kulcsolva a jelenség elvonul.

III. JELENET.

I. Szánitész. (Künt a szinfalak mögött.)

No bajtárs, ez aztán nagy ütközet volt (bejön vizsgálja a sebesülteket).

II. Szánitész: Azonban a mi győzelmünkkel végződött, de lássunk a dologhoz (színtén vizsgálja a sebesültet, látja, hogy él erős hangon kiáltja vissza) Doctor urnak jelentem alássan, itt egy súlyos sebesültünk fekszik, de van remény felgyógyulásához . . .

IV. JELENET.

Oros, ápolónó.

Orvos. (Alapos vizsgálat után.) Itt esontöréssel van dolgunk, szánitészek, gyorsan hordágyat! A kötöző helyre kell szállítani. Mi pedig menjünk tovább!

Ápolónó. (Ezalatt a sebesült karját vizsgálva a másik kezében meglátja a képet, meglepetve veszi ki a kezéből, felmutatja a közönségnek.) Ime, hű tisztelője volt a boldogságos Szűznek és Ő nem hagyta el benne bizó gyermekét!

Függöny.

Használjunk hadiségely postabélyeget!

ban: „javuljunk meg, kik vétkeztünk, nehogy készületlen találjon a halál napja”, „esdjünk bűnbánatra haladékat s ne találhassunk?” . . .²³⁾

S most a hirtelen jött esemény kiragadott megszokott életem önfeledett mámorából, s ott állok elhagyottan, bizonytalan sorsommal. Mily átok szállna fejemre e sóhajjal: „Legyen rajtunk Uram! a te irtalmad, amint tebenned bízunk?”²⁴⁾

A lélek képe a háború tüzlángján keresztül.

A lélek képét vetíti az isteni kéz a háború tüzlángján keresztül — az élet betekintésére. S üdvére válik annak, ki ily szókra fakad: „taníts meg minket. Uram, a te igazságod útjára”²⁵⁾ „én szabadulásom Ura, Istene!”²⁶⁾ Mert ez, egy életet mentő bűnbánat. „Ha pedig az istentelen bűnbánatot tart minden bűneiről, melyet cselekedett és megörzi minden parancsomat és igazságot cselekszik — nem hal meg.”²⁷⁾ — Oh pedig mily nehéz és bizonytalan Ahhoz fordulni, akit nem ismerünk, kit nem szeretünk, akivel nem szoktuk meg az ima nyelvén társalogni? mily kétségbeesítő minden talizmán, gyámolítás nélkül a halállal szembenézni? készület nélkül bizonytalan útra indulni? — másokra bízni, hogy helyettünk könyörögjenek, vezekeljenek? S az egyház könyörög, vezekel hitlen gyermekeiért; nem hagyja őket el. Istenei lesznek még ezek.

A szeretet felébred.

Mennyi bensőséges búcsuzás, szeretet tárul elénk; mit eddig hitvestársak, szülők, gyermekek között is hasztalan keresénk. Mért, hogy a szeretet csak az utolsó órákra terjed ki? Gyermekek a szülőt most csak távolból köszönti: atyám, anyám! megbecsülő, szerető gyermeke leszek — csak innen kerüljek ki. Atya az idegen üldözöttnek gyermekekét öleli, hisz most érzi, hogy neki is vannak a távol otthonban gyermekei. Az ágyúzások fénytűzénél, bömbölésénél gyűl ki a csendes megszokott otthonban nem élvezett karácsonyi szent fény és égi dal. A búsongó hitves s talán már özvegy most sohajt fel: „gondolkodom a régi napokról — a boldog multról!”²⁸⁾ és fontolgatom a jövőndőt. Most boldog a mult, mi csak nem régi is talán kárhózat volt szerinte. De lesznek még egymást szerető boldog házasságok.

A harctéri levelek.

Leleki örömmel mondhatom, hogy sokan keresnek engem fel a harcterről bensőséges leveleikkel s így sóhajtanak fel: „besüllyedtem a mélységes sárba”²⁹⁾ (a lövészárkba) s „a mélységekből kiáltok. Uram hozzád, szabadíts meg minket Isten . . . ha a vétkeket figyelembe veszed, Uram! ki állhat meg előtted.”³⁰⁾ Mások benső imát kérnek, a szentmise és szentáldozás kegyelmét, mert a csaták zajában, küzdelmében nem imádkozhatnak úgy, mint lelkük óhajtja; nem áldozhatnak s még szentmisét is alig hallgathatnak, hisz az ellenség tüzelése miatt még a legszentebb áldozatot is félbe kell hagyni. Járnának templomba, áldoznának most s nincs alkalmuk rá, mint volt

a békés otthonban. De bizonyára nem lesznek ezután a templomok elhagyott méhkasokhoz hasonlóak, mely körül csak gyenge beteg méhek röpködnek; s meghallják a szentségi Jézus kérő szózatát: „jőjjetek hozzám, kik fáradoztok s én megenyhítlek titeket” s érezni fogjátok „mily édes az Úr.”

Lelkem mélyéből átérzem a fájdalmat, a sok keserű könnyet, melyet a szeretteik felől bizonytalanságban aggodók ejtenek; a veszteség fölött a keserű gondolatnak; s a megszámlálhatatlannak, midőn így siránkoznak: „árva lettünk atya nélkül”³¹⁾; de vigasztalódjanak, mert „kik elaludtak Jézusban, Isten azokat előhozza övele”³²⁾ Isten lesz mindenkinek mindene „a szorongatásban menedéke, segítője.”³³⁾

Igy tanít, így fordítja Isten a látszólagos rosszat is javunkra.

Mégsem tudunk a bűnnek meghalni.

S mégis az okozatokat látva, a jelenségeket szemlélve, e gyászos napok intelmével szemben elenyészően kevés, amit ezek tényleg eredményeznek lelkekben. Ninive kisebb veszedelemben volt s az egész nép megmozdult, bőjtölt, imádkozott . . . Mi még nem tudunk áldozat lenni, a bűnnek meghalni, Istennek élni, szolgálni. Legtöbbje most is csak az anyagi csapásokból kifolyólag sopánkodik, s vágyik a béke után. De nem azt a békét kéri, melyet a világ nem adhat; nem Azét kéri, ki az embereknek ezt szeretettel így ajánlta fel: „az én békességemet adom nektek; nem mint a világ adja, adom én nektek.”³⁴⁾ Ezért „nincs békességük az istentelencnek”, mert „Isten a kevélyeknek ellentáll.”³⁵⁾ A jutalomra érdemeket kell szerezni. Ezért érezzük meg Uram súlyát annak: „miket ránk hoztál, mert igaz ítélettel cselekedted azt.”³⁶⁾

Oh mily buzgóan kell esedeznünk: „Uram! ne bűneink szerint cselekedjél velünk s ne gonoszságaink szerint fizess nekünk.”³⁷⁾ Ha „Isten akarata a ti megszenteléstek”³⁸⁾, ne feledjétek azt, ami kötelességeket.

(Folytatjuk.)

1) Joel. 2. 1. 2) 3) Luk. 21. 10. 16. 4) 5) Joel. 2. 3. 11. 6) Zsolt. 13. 7) 1. Tess. 5. 8) Zsolt. 78. 9) Luk. 21. 10) 11) Zs. 30. 12) 13) 14) Zsolt. 30. 15) Dán. 3. 16) Dán. 9. 17) Luk. 21. 18) Zs. 30. 19) Dán. 3. 20) Zs. 38. 21) Zs. 118. 22) Zs. 105. 23) Esth 13. 24) Zs. 32. 25) Zs. 118. 26) Zs. 87. 27) Ezekiel 18. 28) Zs. 76. 29) Zs. 68. 30) Zs. 129. 31) Jer. 5. 32) 1. Tess. 4. 33) Zs. 9. 34) Ján. 14. 35) 1. Pét. 5. 36) Dán. 3. 37) Zs. 102. 38) 1. Tess. 4.

Böjti rendelet.

Az apostoli szentszéktől 1912. év szept. 18-án és 1914. május 11-én 7 évre nyert felhatalmazás alapján az erd. egyházmegye területén az Úr 1915-ik esztendejére a következő böjti rendet állapítjuk meg:

Szigorú böjti napok, vagyis amelyeken tilos a húsfélék élvezése és csak egyszerű szabad jóllakni, a következők:

1. Hamvazó szerda.

2. A nagyhét két utolsó napja: nagypéntek, nagyszombat. (Nagyszombat estején azonban az apostoli szentszék

1914. május 11-én adott engedélye alapján minden böjt megszűnik.)

3. A nagyböjt és Advent minden egyes péntekje.

4. A kántorböjt péntekje.

5. Karácsony, pünkösd s Nagyboldogasszony (augusztus 15.) vigíliája.

II. Enyhített böjti napok, melyeken szabad ugyanis húst enni, de a többszöri jóllakás tilos:

1. Péntek kivételével a nagyböjt minden napja.

2. Advent szerdái.

3. A kántorböjtek szerdái és szombatjai.

4. Sz. Péter és Pál apostolok, nemkülönb. Mindszentek vigíliája.

Bár **tűrhető**, hogy ezen felsorolt böjti napokon a **világi hívek** az esti étkezésnél a jóllakás kizárásával kevés húsleledelt vehessenek magukhoz, mindazonáltal az apostoli szentszékkel egyetemben mi is meghagyjuk, hogy a tiszt. papság s általában az egyházi személyek, papnevelő intézetek és kolostorok a **böjt eredeti szigorújának megfelelően az esti étkezésnél a húsledelektől teljesen tartózkodjanak.**

III. Megtartóztatási napok, melyeken csupán a húsételek élvezése tilos, de többszöri jóllakás meg van engedve:

Az évnek minden főtebb nem említett péntekje.

IV. Kivételes felmentvényben részesülnek a húsledelektől való megtartóztatás parancsa alól:

1. Az egész egyházmegye, valahányszor valamely ünnep megtartóztatási napra esik (1915-ben Szent István király ünnepe). A b. e. X. Pius pápa által 1911. jul. 2. (Supremi disciplinae) rendeletével eltörölt ünnepeken is, ahol azokat megülik.

2. Egyes községek, midőn védőszenytüknek ünnepe (búcsú) vagy országos vásár megtartóztatási napra esik.

A háború előzményei a Vörös könyv alapján.

Diplomáciai akták a háború előzményeinek történetéhez 1914.” cím alatt adta ki a cs. és kir. közös külügyminisztérium ezt rég várt kötetet. Azért mondom, hogy várva vártuk ezt a könyvet, mert szeretnénk volna ismerni a háború előzményeit **hiteles** forrásból is, szeretnénk volna látni külügyi kormányunk diplomáciai bajvivását azokban az izzó légkörű napokban, szerettük volna látni külügyi kormányunknak irántunk való bizalmát, amely elég éretnek ítélt minket arra, hogy mielőbb nyílt bepillantást engedjen a diplomáciai vegykonnyájában, amint ez idejekorán megtörtént Németországban. Dehát külügyi kormányunknak megvoltak bizonyára az okai a késésre. Jól van így is. A mi korrekt s sokszor túlzóan méltányos eljárásunknak örök bizonyága lesz így is e kötet. Csak hogy az érdeklődés iránta nem lesz olyan nagy, mint lett volna 4—5 hónappal ezelőtt! A vörös könyvben közölt események nagyjában innen onnan ismeretesek, részint a hírlapokból, részint más államok diplomáciai könyvéből, de azért vannak részleteiben sok érdekes

ujdonságok is. Mikor az ember olvassa, átéli újra, sőt talán fokozottabb mértékben mindazokat az izgalmakat amelyeket a háború kitörése előtt napokon át szenvedtünk, s azzal a meggyőződéssel tesszük le a könyvet, hogy igen is igazságos, százszor igazságos ügy érdekében ragadtuk kezünkbe a gyöveget. Ujra életre kel bennünk és megerősödik az első napok kitörő lelkesedése.

A vörös könyv okmányait részletes *tartalomjegyzék* előzi meg, amelyet szó szerint közölni föltötte érdekesnek, hasznosnak sőt szükségesnek tartunk. A tartalomjegyzékben röviden kivonatolva van ugyanis minden benne foglalt okmány és így jó tájékozottságot nyújt nemcsak magának a könyvnek tartalmáról, de egyúttal a rettenetes világháború közvetlen előzményeiről s Szerbia büntajstromáról is.

A könyv címe: „Diplomáciai akták a háború előzményeinek történetéhez. 1914.” (Wien, a cs. kir. udvari nyomdából. 1915.) 69 okmányból áll, s 115 oldalra terjed.

Tartalomjegyzék:

1. Lovag Storck követségi tanácsostól, Belgrád, 1914. június 29. Örönműlvánítások Belgrádban a főherceg-trónörökös meggyilkolásának hírére.

2. Lovag Storck követségi tanácsostól, Belgrád, 1914. június 30. A szerb rendőrség nem tett lépéseket a merénylet Szerbiába vezető szálainak nyomozására.

3. Jehlitschka főkonzultól, Úszküb, 1914. július 1. Örönműlvánítások Úszkübben a szerajevói merénylet hírére.

4. Gróf Széchenyitől, Párizs, 1914. július 4. A francia köztársaság elnöke ebbeli meggyőződésének ad kifejezést, hogy a szerb kormány Ausztria-Magyarországgal szemben előzékenységet fog tanúsítani a bírói vizsgálat során s a retáni bűnrészesek üldözése körül.

5. Hoilehner ügyvivőtől, Nis, 1914. július 6. Örömteljes megelégedés Nisben a szerajevói merénylet hírére.

6. Báró Giesztől, Belgrád, 1914. július 21. Szerbia politikája csak egy célt követ: Ausztria-Magyarország délszláv lakata vidékeinek elszakítását, s végeredményben a Monarchiának mint nagyhatalomnak megsemmisítését. Hazugsággal, gyűlölettel és kicsinyléssel teljes szerb sajtóhadjárata. A Monarchia állásának további károsítása meg nem engedhető.

7. Báró Gieslhez Belgrádban, Wien, 1914. július 22. A cs. és kir. közös kormány jegyzéke a szerb kormányhoz.

Február 18.

Nekem e nap a bánat napja,
Szeretnék sírni keservesen . . .
S mintha létunott öreg volnék,
Csak vonaglom némán, csendesen.

Nekem e nap oly hosszú s nehéz,
Mintha csak az ég szakadna rám . . .
Minden évben van egy ily napom:
Ekkor halt meg az édes anyám:

Gy. 1915. II. 18.

Bárd Tibor.

Mementó.

Az Egyház a nagybőjt kezdetén, hamvazószerdán megszentelt hamuval hinti meg gyermekeinek homlokát és elmondja felettük a megrázó szavakat: „Memento homo — emlékezzél, oh ember, hogy porból lettél és porrá leszel.” Régebben nem is figyeltünk erre a komoly intésre. Megszokásból vagy kényszerből elmentünk az Isten házába és kijövet tovább eltűnt gondatlan napjainkat. Sokszor kellemetlenül is hangzott fülünkbe — quia pulvis es, — mert körülöttünk virágzó élet volt, mert nem akartuk észre venni, hogy a halál, a porudvar szállítója néha — napján erősen megvillogtatta fényes kaszáját. De most nyissuk ki szemünket és lássunk.

Ifjúságunk, szépségünk, erőnk, egészségünk mind mulandó. Jön egy forgószél és elsöpri azokat. Mosolygva, tréfálkozva sőtá-lunk vidám barátaink társaságában és nem veszik észre, hogy körülöttünk settenkedik egy sötét ábrázatu társ, a borzalmas halál és harsán hangon kiáltja: „Mulassatok csak, mosokára az epyémek lesztek!” Mily sokan pihennek hideg sírokban azok közül, akik egy év előtt még vidám táncot lejtettek fényesen kivilágított termekben! Mily soknak egy kis lyuk a lakása, akiket még csak néhány hónap előtt is a szerelem és mámor ringatott s akik mohó vággyal csókolgattak egy kedves ajkát, amelyből — úgy vélték — a halhatatlanság árad belejük! Hová lettek ifjak, szépek, erősek? Por és hamuá váltatok!

Tudomány, dicsőség, hatalom, mit használnak az embernek? Egyik sem tud megmenteni bennünket az enyészettől, a porrálevéstől. Egy világhírű tudósnak arcára ép úgy küll a halál verejtéke, mint egy tudatlan napszámos ember homlokára. Vajjon könnyebb lesz-e számára a megválás azért, mert egyesítette magában a világ tudományát? Az ő teste is vergődni fog, mint annak, aki még a betüvetés mesterségét sem ismerte. Por a tudomány, veszélyes reá építeni.

A királyok hatalma elenyészik a sírban. Senki sem megy többé hozzájuk tisztelni és tőlük tanácsot kérni, pedig életükben nagyszámú tisztelőz vette őket körül. A hadvezér nyugodtan piheni fáradalmait. Nem áhítózik fényes győzelmi babérok után. Katonái nem remegnek meg szavára, mert nincs több szava; hatalmát dicsőségét porrá változtatta a halál!

Vidámságunk és összeszedettségünk is könnyen eltűnhetik. Megrohannak a szenvedések és megpróbáltatások viharjai és vége mindennek! Tehetetlenül vergődünk és a kétségbeesés szelére sodortatunk, ha egy kegyetlen pillanat elrabolja anyánkat, apánkat testvéreinket, jóbarátainkat, akikhez hozzá nőtrünk a szeretet kötelékeivel.

Minden mulandó, minden por és hamu; hír, dicsőség, tudomány, ifjúság, szépség, vagyon, gazdaság, minden, csak egy nem; lelkünknek kincsei. Azért figyelmeztet az Egyház szerető szavával és kér bennünket, hogy ne támaszkodjunk mulandó kincsekre, hanem azokra, a melyek nem porból valók, amelyeket rozsdá meg nem emész, rabló el nem lophat s amelyek elkísérnek bennünket az örökkévalóságba és az Isten szent színe elé.

Támaszkodjunk a hitnek, az Isten iránti bizalomnak, a mélységes alázatosságnak, önzetlen felebaráti szeretetnek kincseire.

Ezeket szerezzük meg, mert csak ezek tudnak bennünket vezérelni utunkban, csak ezek tudják igazán elviselhetővé tenni az élet ezernyi szenvedését. Ezek megszerzésére szólít fel az Egyház, amidőn mondja: „Memento homo. — emlékezz, hogy porból lettél és porrá leszel!”

Csbfalvi.

H I R E K.

— **Főpásztorunk** vasárnap, 14-én elutazott Kolozsvárra: ott az igazgató Tanács ülésén elnökölt; beszélt Dorgó Albert új. tanácsos, királyi közjegyző, igazgatótanácsos földi maradványait a temető Kápolnában; hamvazó szerdán a főtemplomban végzett istentisztelet után megható szt. beszédet tartott a hívő közönséghez a bűnbánatról; jelen volt Pénzes István I. t. atya megnyitó szt. beszédén, melyet estenként a férfi közönségnek tart, 18-án visszatért székhelyére.

— **Szentségimádást** tartott mult vasárnap 14-én az Oltáregylet a zárdában a háboruban levőkért s fegyvereink győzelméért. A cél jelölve volt s hazafias szent érzelmek vonzótták a híveket az Úr elé a templomba. Este 5 órákor alig lehetett mozogni, mikor is az egyleti igazgató lépett a szószékre s beszélt azon szigorú és lelkiismeretbeli kötelességekről, melyek az itthonmaradottakra hárul. Változtassunk mindenünket arannyá a gyakori szent áldozás által s ezeket küldjük el a haretérre. Az Úr Jézusnál van a győzelem, lelkesedés, türelem, lelkierő: s mikor gyakran áldozunk egy darabot kapunk a győzelemből, lelkierőből stb. Így mozdíthatjuk elő a háború sikerét.

— **Személyzeti hírek.** Stenczel Lajos káplán Szárhegyről Gyergyószentmiklósrá tétetett. Ágota Endre gyergyószentmiklósi káplán betegsége miatt ideiglenesen nyugdíjaztatott.

— **Az Oltáregylet vezetősége** a tagok általános és egyhangú óhajára a bőjtü lelki gyakorlatok tartására Szentiványi Károly rá-tóti prépostot kérte fel.

— **A hamvazást** a székesegyházban a hívek feltűnő nagy részvételével az ifjúság jelenlétében dr. Koródy Péter kanonok tartotta. Úgy látszik a memento — quia pulvis es — gondolata most inkább megkapta az emberek lelkét.

— **Nagybőjtü prédikációk.** Az irtalmas nővéreknél minden szerdán délután 4 órákor dr. Jakubek István tart szt. beszédet; a székesegyházban minden vasárnap este 6 órákor a plebánia tart bőjtü szt. beszédet a háborus ájtatossággal kapcsolatban. Úgy tudjuk, hogy a barátoknál minden csütörtökön délután 4 órákor Keresztüti ájtatosság van. Felhívjuk a híveket ez ájtatosságok buzgó részvételére.

— **Az Oltáregylet** pénztárába beérkezett. Zalatna: 50 k.; Vágás: 9 k. 66 f.

— **Missióegylet.** Az udvarhely-ker. papsága gyűlésén elhatározta, hogy a kerület minden egyes tagja az egyletnek pártoló tagja lesz. Pártoló tagsági díj évente 2 k.

— **Egy levélből vettük** e sorokat: „A mult vasárnapi szentségimádáson is minden hadbavonult hozzátartozója és az új hadbavonulandók áldoztak. Úgy kértük a békét, hogy magunkat erősítettük.”

— **Egy meghaltról.** Ki ne ismerte volna a jó Korbuly bácsit, a táblabíró, a minta

családapát. Egy levél részletet közölünk róla: Fagyos rögök fedik őt, ki mindenkit meleg szeretettel karolt át. Példakép volt, kitől csak szépet, jót lehetett tanulni. Mikor a mult nyáron Baróton volt lelkész fiánál, gyakran gyónt és áldozott s mindig imádkozott és sok szenvedése dacára soha sem panaszkodott.

— **A gyulafehérvári főgim. önképzőköre**
Rass Károly tanár vezetése alatt dicséretre méltó működést fejt ki. A mult gyűlésen a kurucok legnagyobb alakjával, Rákóczi Ferencel a felkelés politikai előzményeivel és a kurucok örökségének költészetével foglalkoztak a szereplők sok lelkesedéssel és kitartó szorgalommal. Néhány ügyesen előadott ének és egy zeneszám volt még a gyűlés kiemelkedőbb pontja. Nem is tennők szavá diákfiaink működését, ha nem tanuskodna öntudatos szárny próbálgatásról és nem nyujtaná reményt arra, hogy a küzdelem jövőben mindegyik ifjú kiveszi részét alaposan a nemzet, a magyar haza naggyá tevésének nehéz munkájából. Kivánjuk, hogy úgy legyen!

— **A csikszentdomokosi pástorjáték.** Háromszor is előadták már Bartha István, román. kath. lelkész, Betlehem című kedves pástorjátékát s mindig nagy anyagi és erkölcsi sikerrel. Bár a belépő-jegyek csak 6, 10 és 20 kemény filléreket konstataáltak mégis 80 koronára rugott a tiszta jövedelme. Nem hiába, hogy rég nem volt a faluban e fajta szép látványosság, de hát a jeles új káplán úr, Sipos E. Sándor minden szép dolgot kifundál, ami az ember szívét-lelkét gyönyörködteti és nemesíti. Még a rongyos egyházi ruhákat is olyan szépen megföldoztatta. Végül csak annyit, hogy a fenti 80 koronát az utolsó fillérig a Hadsegélyző Hivatal kapta meg.

— **A Kézdivásárhelyi Paedagogiai Társaság előadása.** A cimben jelzett társaság február 14-én tartotta ez idei harmadik előadását Kézdivásárhelyt a polgári leányiskola tornacsarnokában. Elsőnek Oláh Dániel kézdivásári főesperes, kézdivászentleki plebános „A háború és a nő” címmel a háború idején a nőkre háruló nagy kötelességeket fejtegette, melyek főleg a takarékoság, gyermeknevelés és az imádság fogalmával fejezhetők ki. Rákosi Mariska óvónő lelkes hévvel szavalt Szabó Jenő Advent c. költeményét. Végül Tamás Elekné úrnő Gaál Vilmos úr (Zabola) zongorakíséretével az ő kellemesen csengő hangján Grieg darabokat és az „Obsitos”-nak egyik szép részletét adta elő. A jövedelmet az elnökség a Vöröskereszt Egyesület üdülőháza javára ajánlotta föl.

— **Uj műgyetemi tanár.** A hivatalos lap közli, hogy a király a vallás és közoktatásügyi magyar miniszter előterjesztésére Müller István építész a budapesti Józsefműgyetemen megüresedett középkori műépítészeti tanszékre nyilvános rendes tanárrá, a VI. fizetési osztályba nevezte ki.

— **Magyar talizmán.** A Hadsegélyző Bizottság a hadbavonultak hozzátartozóinak megélhetési gondját enyhíteni akarván, kisebb ezüsttermeket illetve gyűrűket készíttetett, s ezek árát fordítja a fenti célra. A gyűrűnek, illetve éremnek egységárát három koronában állapította meg a Bizottság. Ugy a gyűrűt, mint az érmét Magyarország Patronájának képe ékesíti. A Bizottság hajlandó ezen érmek s jelvények közül egyszerre többet is küldeni azoknak, kik utólagos elszá-

molás kötelezettsége mellett terjesztését magukra vállalják. Tekintve a szép és nemes célt, felhívom a Ftd lelkészkedő papságot, hogy ezen érmekre s gyűrűkre tereljék rá alkalmas módon hiveiknek figyelmét. Akik pedig ezen emlékgyűrűk és érmek terjesztését magukra vállalni hajlandók, jelentsék be ilyenmő szándékukat a Hadsegélyző Bizottság Jelvény-osztályának. (Bpest. Képv.-ház.) (II. sz. püspöki körlevél.)

— **Pályázat.** Az egestői plebániára (jövedelem 1600 kor.) pályázatot hirdetek. Felhívom az ezen állást elnyerni óhajtó zsinatvizsgás egyházmegyei papokat, hogy pályázatukat rövid életrajzuk kíséretében f. év március 1-ig hozzájuk nyujtsák be. (II. sz. püspöki körlevél.)

— **Fogarásról** jelentik: A fogarasi Vöröskereszt Egylet a maga és a Vörös Félhold javára magas nyívő álló művésztényt rendezett. A szereplők között voltak Hohenlohe Károly herceg, a ki a római impresszióiról tartott tartalmas előadást, Kopony János a wiesbadeni opera hőstenorja, Wagner-áriákat énekelt, Hermann Jánosné zongoraművésző klasszikus dalokat játszott. Az egész vármegye intellegenciája jelen volt az estélyen. Az est tiszta jövedelme közel 2000 korona.

— **A Katolikus Karitás**z alább közölt felhívását tisztelendő papjaim figyelmébe és jóindulatába ajánlom: „Főtisztelendő Egyházmegyei hatóság! A katolikus Karitás a katolikus egyesületeknek a háború tartamára alakított szervezete, mely a háborúval kapcsolatos jótékonyaság gyakorlását tüzte ki céljául. Segélyezi a hadbavonultakat, meleg ruhával, fehérneművel s más egyéb, a harctéren szükséges dolgokkal ellátja. — A kórházakban beteges vagy sebesülten fekvők részére kórházi ágy- és fehérneműről gondoskodik. — A szegény gyermekeket napközi otthonukban gondozza, a háború kezdete óta állandóan több mint 350 gyermeket tart el. Munkakeresők számára munkát közvetít, eddig több mint 16.000 korona munkadíjat fizetett szegény munkásnőknek. Mindezen, — bár zajtalan, de eredményes működését illetékes körök is méltányolják, annyira, hogy a kereskedelemügyi miniszter portómentességet engedélyezett a közönséges levelekre, póstautilityokra és pénzeslevelekre. — A portómentesség nem terjed ki a postacsomagokra, de ezekért a Kath. Karitás szívesen megfizeti a postadíjakat. Mídon ezeket a Főtisztelendő Egyházmegyei Hatóságnak mély tisztelettel bejelentem, egyuttal arra kérem, kegyeskedjék a Főtisztelendő Plebános Uraknak szives figyelmét a Kath. Karításra felhívni és a Főtiszt. Plebános Uraknak körlevélben tudomására adni, hogy a portómentes küldeményeken záradékkul „63310—1914. sz. keresk. min. rendelete alapján” megjelyezést kell használni. A Főtisztelendő Egyházmegyei Hatóságnak Budapest 1915. Január hó 21. alázaatos szolgálja Dr. Rott Nándor s. k. pápai prelátus közp. papnövelde kormányzója, a Kath. Karitás egyházi elnöke”. (II. sz. püspöki körlevél.)

Az „Absztinens Pap” legutóbbi számával IV. évfolyamba lépett. Hogy a nálunk ismeretes mostoha viszonyok között eddig fennmaradt és minden száma tartalmasabb, érdekfeszítőbb, és semminemű és szemlelmi és anyagi áldozatot nem kimélő szerkesztőjének érdeme. Bizony megérdemelne ez a kis lap, hogy nagyobb pártfogásban része-

sítsük, most hogy az abszisztenciára nemcsak most, hanem a béke áldásos napjaiban is szükség lesz, az kétségtelen tény. Ennek a lapnak kell a kat. absztinens papság irányítójának lennie, azért tegyünk érdekében valamit. Tartalma a következő: Alkohol és az abszisztencia. A Keresztesgyesület célja és szervezete. A Keresztesgyesület tagjai számára engedélyezett búcsúk, Czeizel György: Felhívás a papsághoz, Antialkoholizmus a pécsi papnevelőben, az alkoholelles szeminarium és Szerkesztői üzenetek. Megrendelhető: Batizfalva Szepes m. Ara: Kor. 2 Ugyancsak most jelent meg az Alkoholizmus Ellen és a Magyar Absztinens Nő ján.—febr. száma is. Változatos tartalma azt a nagy eszmét iparkodik velünk megkedveltetni, amelynek elterjedéséért küzdve szegény magyar hazánk boldogulásán fáradozunk. Megrendelhető: Gyergyószentmiklós. Ara: Kor. 2.

— **Sürgős hírdetmény.** Értesitem karunk hallgatóit, hogy a nm. vallás és közoktatásügyi miniszter ur f. évi 14.743. számú távirati rendeletével megengedte, miszerint:

— azon 10-ik feléves orvostanhallgatóknak, a kik katonai szolgálatban állanak, vagy kórházi, illetőleg helyettes községi, vagy körorvosi szolgálatot teljesítenek, és ez alapon 9-ik felévük elengedtetett, ha katonai parancsnokságuk által szabadságotlaltván, illetőleg kiségitő orvosi tevékenységüket megszakítván az 1914—15. tanév második felére legkésőbb február 18-ig beiratkoznak, és ha március hó végéig az előadásokon és gyakorlatokon szorgalmasan részt vesznek, ezen tanulmányi felévük március hó végével befejezettek tekintessék, leckeönnyük szabályszerűen lezárassék és aláírassék ezután részükre végbizonyítvány nyomban kiadáséék és április hó folyamán a megfelelő szigorlatra bocsátassanak.

A nm. miniszter urnak ezen, igen jó indulatról tanuskodó rendeletének mielőbb el kell jutni az érdekeltekhez hogy idejében beiratkozhasanak. A katonaságnál vagy vidéki kórházakban, illetve orvosi körökben szolgálatot végző 10-ik feléves kari hallgatóink pontos címe nem állván rendelkezésemre, fölkérem a karunk összes hallgatóit, legyenek segítségére a fönntebbiekben érdekelt kollégáinknak az által, hogy őket miniszteri rendeletről mielőbb (lehetőleg táviratilag) és helyesen értesítsék. A magam részéről a helyi és az erdélyrészi napilapokat sürgősen fölkérem a hivatali miniszteri rendelet közlésére. Kolozsvár 1915. febr. hó 16. d. e. 10 órakor. Rigler, az orvosi kar e. i. dékánja.

IRODALOM.

Magyar képzőművészek Lexikon. I. köt. Abádi — Günther. Irták: Dr. Szendrei János és Szentiványi Gyula. Budapest. 1915. XXII. 618. kapható: Endrényi Imrénél Szegeden 24 koronáért.

Száz év óta készül, végre mégis a kezünkben van a magyar piktorok, faragók, építők stb. lexiconja. Szükség volt régen, amint szükségünk volna minden elmúlt jeles magyar ember lexiconára, szükségünk volna a magyar irás multjának földerítésére, száz egyéb magyar, meg turáni probléma megoldására. . . Majd csak kidolgozza lassankint ezeket a feladatait is a mi csodálatos népünk, mely meghalni százszor is kész, de élni még mindig alig tud.

1818-ban egy idegen nevű, magyar lelkű budai prókátor Krüchten József emlegette a „Tudományos Gyűjtemény”-ben a „hazai művészek” „életének jeles környűállításait”, írt, buzogott a honi művészetért s nemsokára össze is állította az ismertebb képzőművészek rövid névsorát. Nem volt ez lexicon, nem volt sem teljes, sem pontos, de az első lépés volt művészeink nyilvántartása ügyében. Közben izmosodott a nemzeti élet, a nagy mozgalmak között azonban senkisémet valóította meg Krüchten eszméjét. A kis horvát népnek 1858—60-ban Kukuljevics — Sakcinski adott nemzeti művész lexicont, a németek 1907 óta olyan hatalmas műbe kezdhettek, amilyen Thieme — Becker: „Allgemeines Lexicon der bildenden Künste”, a mi művészi lexikonunk mindéddig késett. Végre itt van a régen várt mi első kötet. Vaskos szépen nyomott munka. Felöli a XII. századtól kezdve A—G kezdőbetűs művészeink névsorát, életrajzait, munkáit. Nem csak a festő, szobrász, építőművész emléket örökíti meg. Azoknak is szentel néhány sort, akik ágnyt, harangot öntöttek, betűt metsettek. Nem sokaljuk azonban a művészet ilyen tág értelmezését. Igazuk van a szerzőknek, hogy a nemzeti genius szép gondolatait agyuk csövén, harangok falán, ékes betűkben is szóhoz juttatja. Azt sem sokaljuk, hogy a magyar földdel, szellemmel érintkezésbe jutott külföldiek is ott szerepelnek a „Magyar képzőművészek Lexicon”-ában. Nyilván kell tartanunk azokat, akik tanultak tőlünk vagy tanították véreinket. Az összefüggések révén így a sajátunk is nyilvánvalóbbá lesz.

A mi kifogásaink aproságoknak szólnak. Ne írják a szerzők, — akiknek a mesterszavakat ismernők kell, — hogy Attavante vagy Cherico „miniature-festő”-k. A nagy közönséget le kell már szoktatni a téves elnevezésekről. Nem miniature az, amit a középkor könyvdiszítói festettek, hanem illuminatio. Így nevezi Attavante munkáját a híres Brüsszeli Missalé-ban: „hoc opus illuminavit”, így írja a Missale Strigoniense végén a csukárdi plebános: „Finitus est iste liber per manus Heinrici dicti Stephani e Westphalia cum scriptura illuminatura ligatura”. — Nem szabatos az sem, hogy Abadit 1544-ben Wittenbergában pappá szenteltek. Ez kath. kifejezés, mely nem talál a wittenbergi protestans szokásra.

Természetes, hogy nem ezeken az aproságokon múlik a nagy mű értéke. Sejtjük, hogy mennyi nyomozás, mennyi szorgalom, mennyi energia, mennyi szemrontó correctura rejtőzik a szépen nyomott sorok között. Lelkünkben örvendünk ennek a régen várt új magyar könyvnek. Hiányt pótol, tudást terjeszt s a nemzeti becsületet öregbíti.

Dr. Sz.

Rembrandts sämtliche Radierungen. II. (1633—1644). München Holbein Verlag. A fény és árnyék nagy mesterének rézkarcait teszi most közzé Jaro Springer teljesen hű hasonmásokban. Az elsőnek megjelent kötet Rembrandt élete derűs szakának száznál több alkotását tartalmazza — három kivételével természetes nagyságban. Holland parasztlak és amsterdami zsidók, bibliai jelenetek és megkapó tájképek következnek tarka egymásutánban a világosnak és sötétnek azon a példátlanul terjedelmes skáláján, amelyen eddig talán csak Harmenszoon Rembrandt van Rijn tudott játszani. Nem il-

lik megismételni a meglepetésnek és csodálkozásnak kitéréseit, melyek számos selejtes rézkarc, sok modern szinfoltozás elszenvéde után Rembrandtnál megállapodva szabadulnak fel az ember lelkéből. Végre itt az a valaki, aki nem rajzol pontosan mint Dürer és mégis ábrázol, aki beszéltet, éltet, mozgat részvétre vagy mosolyra gerjeszt a rézlap bámulatos technikájával, világos és sötét tónusokkal a maga örvendő vagy elberülő lelkének megszólamlásával. Rembrandtnak ma divatosnak kellene lennie nálunk is, hisz közkeletű művészi elvű vált, hogy a modern piktor nem rajzol, hanem fest, nem akar pontosan határolt alakokat festeni, de a gyakorlatban ott tartunk, hogy a vászon teherbíró képességeit a végsőkéig kihasználjuk, igen sok festéket fogyasztunk, témérek színt pazarolunk, de ábrázolni, témát megfesteni, belsőleges, igaz hangulatot ébreszteni nem tudunk. A bécsi grafika Rembrandthoz menekült s hisszük, hogy ennek a bécsi piktura is hasznát látja. A mi ügyes kezű grafikusaink mintha Rembrandt-ot felednek, hangos piktoraink pedig semmit sem tanulnak tőle. Springer új publicatioja alkalmas arra, hogy a Rembrandt tiszteletét fokozza s a mi képzőművészetünknek nagy okulással szolgáljon. Dr. Sz.

Szerkesztői üzenetek.

Cs. Ily nagyobb lélegzetű dolgozatokat már hetfőn kell beküldeni. Nagyon jó — és aktuális lesz a jövő számban is.

K. Püspök urunk egyik inasa: a János itthon van. A galiciai haretéren a jobb karját érte dum-dum löveg. Nagy lelkesedéssel beszél a honvédekről és alig várja, hogy visszatérjen a haretérré. Honvéd szakaszvezető.

L. Szerkesztőnk öccse ismét visszatért a haretérré. Honvédőrmester.

F. I. A németek dicső uralkodójának II. Vilmos császár gyermekeinek adatai a következők: Vilmos trónörökös (szül. 1882 május 6-án); Eitel Frigyes (szül. 1883 július 7-én); Adalbert (1884 július 14-én); Agost V (szül. 1887 január 29-én); Oszkár (szül. 1888 július 27-én); Joakim (szül. 1890 december 17-én) és Viktória Lujza hercegnő (szül. 1892 szeptember 13-án). A többire nézve későbbben. Üdvözlöm.

Ézsán és Jákob. Alkalom adtán, ha lehetséges, hozzuk az egész cikket; előbb megfontolás tárgyává kell tennünk; s ha a megbeszélés úgy határoz, akkor jönni fog.

Fogarasi Referens. Legyen szíves, az ottani mozgalmakról lapunkat értesíteni, hogy ne kelljen más lapból átvenni. A t. p. fejében ezt kérjük.

Sz. 306—1915.

K. B.

Klein Miksa és társa alvinci Tárgy: fakereskedők iparvasuti ügye.

Hirdetmény.

Klein Miksa és társa alvinci fakereskedő cég azon kérelemmel fordult a vármegye közigazgatási bizottságához, hogy a Sárd és Igenpataka községek határában a gyulafehérvári—zalatnai helyi érdekű vasút, Sárd—Magyarigen állomáshoz való csatolásával általuk tervezett és fatermékek szállítási céljaira egy iparvasút létesíthetése érdekében a közigazgatási bejárás rendelkeztesse el.

Ezen beadott kérelem folytán, mivel a m. kir. kereskedelemügyi Minister úr 4060—1915. számú magas rendeletével a terveket a megtartandó közigazgatási bejárás céljaira jóváhagyhatónak találta, Alsófehérvármegye közigazgatási bizottsága folyó évi február hó 10-én tartott ülésében a közigazgatási bejárást elrendelte, ennek következtében a tervek egyik példánya Nagyenyeden a vármegye alispáni hivatalánál az irodaigazgatónál, a második példánya Magyarigen községben a község-házánál 15 napig közszemlére kitételnek és felhivatnak érdekeltek, hogy netáni észrevételeiket akár a közszemlére való kitétel ideje alatt írásban a vármegye közigazgatási bizottságához akár az ezennel 1915. év március hó 2-ikának (másodikának) délelőtt 10 órájára a sárd—magyarigeni állomás várótermébe kitűzött tárgyalás vezetőjének Cirner Ákos vm. II. főjegyzőnek szóval annál inkább adják elő, mivel ellenkező esetben a határozati előterjesztés minden további meghallgatásuk nélkül fog meghozatni.

Megjegyeztetik, hogy a mennyiben a tárgyalás a kitűzött napon befejezést nem nyer, az a következő napokon fog folytatódni.

Nagyenyeden, 1915. febr. 10-én.

közj. biz. elnöke helyett:

Br. Bánffy Kázmír.
alispán.

FLEMMICH A. FIAI

sima és mintázott selyemszövetek meckanikai szövődje

WIEN,

Alapított 1838.

GYÁR:

VI., Webgasse 43.

600 alkalmazott.

Römerstadt, Mähren.

Készítmények:

templom-, zászló- és kárpitszövetek

minden stilusban, valamint

KÉSZ MISERUHÁK

dús választékban, mindenféle és ó-keresztény formában is.

Eladás közvetlen a gyárból

a legolcsóbb árban történik

Miseruhák javítása elvállaltatik.

Költségajánlat díjmentes.

V Ö R Ö S K Ö N Y V

Ára

1

Korona

postán bérmentve 1 K. 10
fill. beküldése ellenében.

Teljes kiadás!
A monarchia diplomáciai iratai,
tárgyalásai, bizalmas követi je-
lentései, a világháború kitörésé-
nek előzményei és okai körül.

Az okmányok magyar szövegével.

*Árpható: a Püspöki Lyceumi
könyvnyomdában Gyulafehérvárt.*

MEGHIVÓ.

A Gyulafehérvári Takarékpénztár mint Részvénytársaság

XLIII-İK ÉVI

RENDES KÖZGYÜLÉSÉT

folyó 1915. év március hó 9-én d. u. 2¹/₂ órakor
saját helyiségében fogja megtartani, melyre a t. részvényesek ezennel meghivatnak.

A közgyűlés tárgyai:

- I. Jegyző választása és a jegyzőkönyv hitelesítésére két tag kiküldése.
 - II. Az 1914. évi zárszámadások előterjesztése; az igazgatóság és felügyelő-bizottság jelentése kapcsán a mérleg megállapítása, a nyereség felosztása és a felmentvények iránti határozatal.
 - III. Egy igazgatósági — esetleg egy felügyelő-bizottsági — tag választása.
 - IV. Kellő időben bejelentett indítványok.
- Kérjük a t. részvényeseket, hogy szavazati joguk gyakorolhatása végett, részvényeiket a közgyűlés előtt legalább két nappal, az igazgatóságnak bemutatni sziveskedjenek.
- Gyulafehérvár, 1915. február hó 19-én.

Az igazgatóság.

Mérleg számla 1914. december hó 31-én. Vagyon: pénztári készlet K 81.480'89, omb. giró számlán K 367'34, postatakarékpénztár K 3.542'03, váltótárca K 5.570.498'93, jelzálogkölcsonők K 611.942'60, előleg értékpapirokra K 66.063'05, értékpapírok K 779.182'—, értékpapírok függőszelvénye K 10.169'50, adósok K 1.868.489'45, letétek K 12.800'—, ingatlanok K 187.483'24, felszerelések K 2.700'—, bírói letétek K 8.525'37, átmeneti tételek K 17.274'71, összesen: K 9.220.519'11. Teher: részvényalaptőke K 1.000.000, tartalékalapok K 1.009.030'—, betétek K 3.990.663'29, visszleszámitolt váltók K 1.645.659'13, konzorciális üzlet K 350.000'—, hitelezők 948.426'—, óvadékok K 12.800'—, omb. mellékhely számla K 51.158'10, beváltatlan osztalék szelvények K 407'—, átmeneti tételek K 33.396'04, egyenleg mint nyereség K 178.979'55, összesen: K 9.220.519'11.

Veszteség és nyereség számla 1914. december hó 31-én. Bevételek: nyereség áthozat 1913 évről K 36.537'—, kamatok K 584.068'66, adómentes értékpapír kamatok K 39.475'50, házbérek K 21.840'—, jutalékok K 6.171'—, összesen: K 688.092'16, Kiadások: üzleti költségek és iróadabér K 10.727'02, fizetések, lakbérek és jelenléti díjak K 28.529'—, jötekkonycélra K 1.477'68, adók és illetékek K 45.142'62, betétkamatok K 201.485'98, visszleszámitolási és lombárd kamatok K 209.969'51, leírások és értékpapírokon veszteség K 11.780'80, egyenleg mint fölosztandó nyereség K 178.979'55, összesen: K 688.092'16.

Székül Ignác: s. k. pénztáros.

Deutsch Manó s. k. igazgató.

Az igazgatóság:

Dr. Kóródy Péter s. k. elnök.

Novák Ferenc s. k. alelnök.

bervei Jónás Adolf s. k.

Árvéd Jákó s. k.

Dr. Hartenbaum Simon s. k.

Zomora Dániel s. k.

Megvizsgálta és helyesnek találta:

A felügyelő-bizottság:

Dr. Mayer Ödön s. k. elnök.

Dr. Balás Endre s. k. alelnök.

Héjja Kálmán s. k.

Kóródy Imre s. k.

Szőcs Dániel s. k.

Dr. Báró Vécsey József Aurél s. k.

VILÁGHÁBORÚ

Képes krónikája.

A világháború összes eseményeinek hű és érdekesítő leírása
kitűnő írók tollából, rendkívül sok érdekes képpel.

Megjelen minden csütörtökön.

Hetenkint egy füzet jelenik meg. Egy füzet ára 24 fillér.

Vidéki megrendelések csak utánvétel vagy a pénz előzetes be-
 küldése ellenében eszközöltetnek, Egyes füzetek beküldéseért minden
 füzetért 5 fillér, 4 füzet egyszeri küldésért 10 fill. póstadíj fizetendő.

Eddig 7 füzet jelent meg.

Kaphatók: A püsp. Lyc. Könyvnyomdában Gyulafehérvárt.

Katholikus családok lapja!

„ÉLET”

Képes heti folyóirat. Előkelő színvonalon szerkesztett szépirodalmi képes lap. Nem hiányozhatik egyetlen katolikus intelligens család asztaláról sem. Szerkeszti jeles katolikus írók gárdája élén Izsóf Alajos. Előfizetési ára egész évre 20, félévre 10, negyedévre 5 K. Szerkesztőség és kiadóhivatal, Budapest, VII., Damjanich-utca 50. Jó lélekkel ajánljuk a változatos tartalmú, aktuális képekben gazdag folyóiratot közönségünk figyelmébe s támogatásába.

Fehér vászon- és lenrongyok

bármily mennyiségben vétetnek:

Schäser Ferenc könyvnyomdájában.

Harcztéri térképek

Páris és környéke	60 f.		Antwerpen, Lüttich és Namur várainak térképe	60 f.
Középeurópa	1.40 f.		Osztrák-Magyar, Német és Orosz határszéli részek térképe	1.20 f.
A francia-német harcztér	72 f.			
Szerbia térképe				

megrendelhetők

Schäser Ferencz

könyv-, papir- és írószerkereskedésében

TELEFONSZÁM 16.

GYULAFEHÉRVÁR

TELEFONSZÁM 16.

A plebániáknak és lelkészi hivatalok-
 nak szükséges összes

Egyházi nyomtatványok

valamint a zárszámadásokhoz szükséges

RELATIÓK

kaphatók a Püsp. Lyc. könyvnyom-
 dájában Gyulafehérvárt.